

Đổi mới hoạt động Khoa học và Công nghệ tại Trường Đại học Y Dược Hải Phòng: cơ hội và thách thức

Cao Đức Tuấn, Đặng Văn Chức, Phạm Minh Khuê, Nguyễn Văn Khải, Phạm Văn Linh*

Trường Đại học Y Dược Hải Phòng

*** Tác giả liên hệ**

Phạm Văn Linh
Trường Đại học Y Dược Hải Phòng
Điện thoại: 0934326068
Email: pvlinh@hpmu.edu.vn

Thông tin bài đăng

Ngày nhận bài: 10/01/2023
Ngày phản biện: 12/01/2022
Ngày duyệt bài: 15/01/2023

TÓM TẮT

Hoạt động khoa học và công nghệ là một trong những nhiệm vụ chính của cơ sở giáo dục đại học, nhằm nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực trình độ cao, góp phần thúc đẩy phát triển khoa học, công nghệ và kinh tế-xã hội. Nghị định số 109/2022/NĐ-CP Quy định về hoạt động khoa học và công nghệ trong cơ sở giáo dục đại học mới được Chính phủ ban hành ngày 30 tháng 12 năm 2022, có hiệu lực từ ngày 01 tháng 3 năm 2023. Nghị định này cụ thể hóa Luật Giáo dục đại học ngày 18 tháng 6 năm 2012; Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Giáo dục đại học ngày 19 tháng 11 năm 2018; Luật Khoa học và công nghệ ngày 18 tháng 6 năm 2013; Luật Sở hữu trí tuệ ngày 29 tháng 11 năm 2005; Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Sở hữu trí tuệ ngày 19 tháng 6 năm 2009; Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Kinh doanh bảo hiểm, Luật Sở hữu trí tuệ ngày 14 tháng 6 năm 2019 và Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Sở hữu trí tuệ ngày 16 tháng 6 năm 2022 [1]. Những điểm mới trong Nghị định 109/2022/NĐ-CP là cơ hội và cũng là thách thức đối với trường Đại học Y Dược Hải Phòng (ĐHYDHP).

- So với Nghị định số 99/2014/NĐ-CP do Chính phủ ban hành ngày 25/10/2014 [2], Nghị định 109/2022/NĐ-CP đã mở rộng phạm vi từ đầu tư phát triển tiềm lực và khuyến khích hoạt động khoa học và công nghệ trong các cơ sở giáo dục đại học, đưa ra những quy cụ thể về tổ chức và quản lý hoạt động khoa học và công nghệ; nhóm nghiên cứu và nhóm nghiên cứu mạnh; hoạt động khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo cơ sở giáo dục đại học. Nghị định 109/2022/NĐ-CP xác định rõ vai trò, quyền và trách nhiệm của các đơn vị, giảng viên và người học trong cơ sở giáo dục đại học đối với hoạt động khoa học và công nghệ. Đây là hành lang pháp lý để các cơ sở giáo dục đại học triển khai, phát triển hoạt động Khoa học và Công nghệ, đặc biệt là những trường đại học định hướng nghiên cứu theo tiêu chuẩn quy định tại Nghị định số 99/2019/NĐ-CP [3].

- Trước tiên tiên là quy định về tổ chức và quản lý hoạt động khoa học và công nghệ. Mặc dù khái niệm Doanh nghiệp khoa học và công nghệ đã được đề cập từ năm 2013 [4-6], nhưng phải đến ngày 01 tháng 3 năm 2023, một cơ sở giáo dục đại học mới có thể chính thức thành lập Doanh nghiệp khoa học và công nghệ. Đây là cơ hội để các cơ sở giáo dục đại học nói chung và trường ĐHYDHP nói riêng nâng cao hiệu quả hoạt động khoa học và công nghệ, gắn nghiên cứu khoa học với đào tạo, ứng dụng thực tiễn, đáp ứng nhu cầu xã hội và nâng cao nguồn thu từ Khoa học và Công nghệ. Tuy nhiên, để có thể thành lập Doanh nghiệp Khoa học và Công nghệ, lãnh đạo cùng toàn thể cán bộ giảng viên và người học của trường ĐHYDHP cần đổi mới tư duy, cách tiếp cận, phương pháp làm việc, đặc biệt là các hoạt động Khoa học và Công nghệ để thích ứng với yêu cầu mới, phù hợp với cơ chế thị trường.
- Nghiên cứu khoa học luôn gắn kết chặt chẽ với đào tạo đặc biệt là các chương trình đào tạo sau đại học (dù ở định hướng ứng dụng hay nghiên cứu), đào tạo thông qua nghiên cứu và nghiên cứu khoa học để tiếp cận tri thức mới, từ đó quay trở lại đào tạo với chất lượng và trình độ cao hơn. Để nâng cao chất lượng giảng dạy, đáp ứng nhu cầu xã hội và tăng nguồn thu từ Khoa học và Công nghệ ở các cơ sở giáo dục đại học, việc phát triển nguồn nhân lực Khoa học và Công nghệ chất lượng cao là yếu tố then chốt. Thời gian gần đây, nhiều nhóm nghiên cứu mạnh, nhiều trung tâm nghiên cứu khoa học, công nghệ đã được thành lập ở các cơ sở giáo dục đại học trong nước với mục đích nâng cao hiệu quả hoạt động Khoa học và Công nghệ. Nhóm nghiên cứu mạnh giúp tập hợp các giảng viên, nghiên cứu viên, người học phát triển ý tưởng khoa học, giải quyết một vấn đề khoa học chuyên ngành, liên ngành; tạo môi trường thuận lợi để các thành viên trao đổi học thuật và cùng phối hợp để thực hiện nghiên cứu khoa học. Nhóm nghiên cứu mạnh là cái nôi của những công trình nghiên cứu khoa học có chất lượng, là nguồn đào tạo sau đại học cho các cơ sở giáo dục đại học. Theo xu thế chung, trường ĐHYDHP đã thành lập một số nhóm nghiên cứu mạnh [7, 8], với mục đích nâng cao chất lượng nghiên cứu khoa học, trong đó nhấn mạnh thúc đẩy đào tạo sau đại học, đặc biệt là đào tạo nghiên cứu sinh và tăng số lượng công bố bài báo khoa học trên các tạp chí quốc tế uy tín. Tuy nhiên, việc triển khai hoạt động các nhóm nghiên cứu mạnh của nhà trường còn gặp một số khó khăn, rào cản do các quy định của Pháp luật chưa được rõ ràng. Nghị định 109/2022/NĐ-CP là cơ sở để nhà trường điều chỉnh các quy định, chính sách hỗ trợ, từ đó nâng cao hiệu quả hoạt động của các nhóm nghiên cứu mạnh.
- Nghị định 109/2022/NĐ-CP dành riêng 1 chương để quy định về hoạt động khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo cơ sở giáo dục đại học. Bên cạnh các quy định về Hoạt động sở hữu trí tuệ; Hoạt động nghiên cứu khoa học của giảng viên, người học; Hoạt động chuyển giao công nghệ; Hợp tác quốc tế về khoa học và công nghệ, quy định Hợp tác về khoa học và công nghệ giữa cơ sở giáo dục đại học và doanh nghiệp là một cơ hội để trường ĐHYDHP đẩy mạnh hợp tác với các doanh nghiệp, vừa nâng cao chất lượng nghiên cứu khoa học vừa ứng dụng nghiên cứu khoa học vào thực tiễn, tạo ra những sản phẩm Khoa học và Công nghệ có khả năng thương mại hóa cao. Đây cũng là nguồn để phát triển hệ sinh thái khởi nghiệp, đổi mới trong trường ĐHYDHP, khi sản phẩm Khoa học và Công nghệ hướng tới thị trường, đáp ứng nhu cầu thị trường.
- Song song với các hoạt động trên, thông tin Khoa học và Công nghệ là một lĩnh vực được nhấn mạnh. Trong thời đại kỹ thuật số, việc phát triển hạ tầng thông tin, chuyển đổi số và phát triển các hình thức giảng dạy, truyền tải thông tin trực tuyến là một yêu cầu tất yếu. Trường ĐHYDHP đã và đang từng bước thực hiện số hóa các thông tin Khoa học và Công nghệ. Nghị định là hướng dẫn quan trọng để nhà trường thực hiện chuyển đổi số. Tuy nhiên,

việc thực hiện chuyển đổi số đòi hỏi nguồn lực về tài chính, nhân sự lớn, đây là một thách thức đối với tập thể lãnh đạo, cán bộ, giảng viên và sinh viên/học viên toàn trường.

- Phát triển Khoa học và Công nghệ trong các cơ sở giáo dục đại học là xu hướng tất yếu. Tuy nhiên, nếu nóng vội, mong muốn đạt thành tích cao một cách nhanh chóng, một cơ sở giáo dục đại học có thể đối mặt với những bất cập trong hoạt động Khoa học và Công nghệ. Trong đó, liên chính học thuật trong nghiên cứu khoa học là một vấn đề nóng, được đề cập nhiều trên phương tiện thông tin đại chúng trong thời gian gần đây. Điều 19 của Nghị định 109/2022/NĐ-CP là cơ sở để các cơ sở giáo dục đại học nói chung và trường ĐHYDHP nói riêng ban hành quy định liên quan đến liên chính học thuật, để các hoạt động khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo được thực hiện trung thực, trách nhiệm, công bằng, minh bạch; ngăn chặn hành vi đạo văn, gian lận và bịa đặt.
- Việc Chính phủ ban hành Nghị định 109/2022/NĐ-CP là hành lang pháp lý, là cơ hội để trường ĐHYDHP thúc đẩy, nâng cao hiệu quả hoạt động Khoa học và Công nghệ. Tập thể lãnh đạo, cán bộ và giảng viên toàn trường cần đoàn kết, nắm bắt cơ hội, vượt qua thách thức để từng bước thay đổi, phát triển nghiên cứu khoa học, góp phần nâng cao chất lượng hoạt động đào tạo, phục vụ cộng đồng.

Tài liệu tham khảo

1. Chính phủ nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam, Nghị định số 109/2022/NĐ-CP của Chính phủ: Quy định về hoạt động khoa học và công nghệ trong cơ sở giáo dục đại học. 2022.
2. Chính phủ nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam, Nghị định số 99/2014/NĐ-CP của Chính phủ: Quy định việc đầu tư phát triển tiềm lực và khuyến khích hoạt động khoa học và công nghệ trong các cơ sở giáo dục đại học. 2014.
3. Chính phủ nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam, Nghị định số 99/2019/NĐ-CP của Chính phủ: Quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Giáo dục đại học. 2019.
4. Quốc hội nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam, Luật số 29/2013/QH13 của Quốc hội: Luật khoa học và công nghệ. 2013.
5. Chính phủ nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam, Nghị định số 08/2014/NĐ-CP của Chính phủ: Quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật khoa học và công nghệ. 2014.
6. Chính phủ nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam, Nghị định số 13/2019/NĐ-CP của Chính phủ: Về doanh nghiệp khoa học và công nghệ. 2019.
7. Trường Đại học Y Dược Hải Phòng, Quyết định số 468/QĐ-YDHP ngày 08/3/2022 ban hành quy chế tổ chức và hoạt động nhóm nghiên cứu mạnh Trường Đại học Y Dược Hải Phòng. 2022.
8. Trường Đại học Y Dược Hải Phòng, Quyết định số 2691/QĐ-YDHP ngày 19/12/2022 thành lập nhóm nghiên cứu mạnh cấp Trường Đại học Y Dược Hải Phòng. 2022.